

ALKOLİK BABALARIN ÇOCUKLARINDA PSİKOPATOLOJİ

PSYCHOPATHOLOGY IN CHILDREN OF ALCOHOLIC FATHERS

Dr.Şahnur ŞENER

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı
Gazi Tıp Dergisi 3 : 111-113 , 1990

ÖZET: Alkolik ebeveynli çocukların gerek alkolizm gerekse bazı psikiyatrik bozukluklar için risk grubu oluşturduğu bilinmektedir. Bu çalışmada alkol tedavisi görmekte olan 20 alkolik babanın 33 çocuğunda psikopatoloji aranmıştır. DSM III tanı kriterleri esas alındığında, çocukların yüzde 33'ünde depresyon tespit edilmiştir. Yüzde 54'ü kaygılı bulunmuş, kaygı kaynağının ilk iki sırasını babayı kaybetme (yüzde 73) ve aile bütünlüğünün bozulması (yüzde 63) endişeleri almıştır. Huzursuz aile ortamının akademik başarıya olumsuz etkisi ve alkolik babadan utanma duygusu da önemli ölçütlerde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler : Alkolik Ebeveyn, Çocuklar, Psikopatoloji.

GİRİŞ

Alkolik ebeveynlerin veya alkolik babaların çocuklarında veya oğullarında psikopatoloji bir çok araştırmacı tarafından çeşitli yönleriyle çalışılmıştır. Alkolik ebeveynli çocukların sosyal-psikolojik durumları, alkolik ebeveyn ile çocukları arasındaki ilişkiler alkolik ebeveynlerin çocuklarında görülen antisosyal problemler bu çalışmaların bazılarıdır. Alkoliklerin adolesan çocukları ile alkolü bırakmamışların adolesan çocuklarının kontrol grubu ile karşılaştırılmasının yapıldığı bir çalışmada, alkoliklerin çocukları ile diğer iki grup arasında farklılıklar bulunurken, alkolü bırakmışların çocukları ile kontrol grubu arasında farklılık bulunmamıştır. Bulunan farklılıklar ise, benlik saygılarında azalma, daha mutsuz olma ve kendilerini kontrol etmelerindeki bozukluklar olarak belirlenmiştir (Calan ve Jackson, 1986). 1987'de Schuckit ve Sweeney, alkoliklerin birinci ve ikinci derecedeki yakınlarının ilaç ve/veya alkolle bağlı problemler için risk grubu oluşturduğunu ileri sürmüşlerdir (Schuckit ve Sweeney, 1987). Başta Schuckit olmak üzere bir çok araştırmacı alkoliklerin çocuklarının alkolizm için niçin risk grubu oluşturduğunu araştırmışlar bu risk grubunda biogenetik markırlar bulmuşlardır (McCord, 1988; Schuckit, 1938). Ailede psikiyatrik

SUMMARY : Psychiatric disorders in children of alcoholic parents have been found to be higher than in children of nonalcoholic parents. In this open study 33 children of 20 alcoholic fathers were assessed for psychopathology. On the basis of DSM III diagnostic criteria depression was found to be present in 33 % of the children, 54 % of them were anxious mostly about the death of their fathers and the divorce of their parents. Negative effects of a distressed family on school performance and shameful thoughts about alcoholic father were found to be significant.

Key Words: Alcoholic parents, children, psychopathology.

bozukluklar bulunmasının, çocukları da bu bozukluklar için riskli duruma getirdiği artık klasik bilgiler arasındadır (Earls ve ark. 1981). Alkolik ve/veya antisosyal ebeveynlerin çocuklarında miks psikopatolojiler (depresyon, dikkat bozukluğu, davranış bozukluğu, anksiyete, negativistik tutumlar) saptanmıştır (Earls, 1987; Poznanski, 1985). Alkoliklerin okul çağı çocuklarında bilişsel ve emosyonel bozuklukların diğer çocuklara oranla fazla olduğu tespit edilmiştir (Bennett ve ark. 1982). Buna paralel sonuçlar farklı araştırmacılar tarafından da saptanmıştır (Ervin ve ark. 1984; Aronson ve ark. 1985).

MATERYAL METOD

Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Alkol Tedavi Ünitesinde Tedavi görmekte olan 20 kişilik bir grubun 33 çocuğu üzerinde yapılmıştır. Alkolik baba grubu seçiminde alkolizm hariç diğer önemli psikiyatrik bozuklukların bulunmamasına dikkat edilmiştir. Aile bütünlüğünün bozulmamış olmasına, çocukların 4-15 yaş arasında olmalarına annelerde de gerek hikayesinde, gerekse şimdiki durumlarında önemli psikiyatrik bozukluklar olmamasına dikkat edilmiştir. Anne ve babalarla ayrı ayrı görüşülmüş, çocuklarla da tek tek

görüşülmüş ve sistematik görüşme tekniği uygulanmıştır. Özellikle annelerden alınan bilgiler ve çocuklardan elde edilen bilgiler koordine edilmiş, DSM III tanı kriterleri esas alınarak değerlendirmeler yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışma grubuna alınan alkolik babaların yaş ortalamaları 39.5, ortalama alkol kullanma süreleri 18.25 yıl olarak bulunmuştur. Araştırmaya alınan 20 alkolik babanın hepsi araştırma yapıldığı dönemde evli olup, bunların yüzde 35'i memur, yüzde 30'u serbest meslek sahibi, yüzde 25'i işçi ve yüzde onu emeklidir.

Babalarla yapılan görüşmelerde suçluluk duyguları çoğunlukla ve sıklıkla dile getiriliyordu. Suçluluk duyguları incelendiğinde birinci sırayı sağlıklarındaki bozulmalar, üçüncü sırayı ise iyi birer eş ve baba olamamalarından kaynaklandığı belirlendi. Annelerin ortak ve en yoğun yakınmaları çocuklarının huzursuz aile ortamından etkilenerek, huzursuz, kaygılı olmaları, akademik başarılarındaki gerilemelerdi. Araştırmaya alınan çocuklar 4-15 yaşları arasında olup, 20'si erkek, 13'ü kız çocuğu idi. Okula gidenlerin sayısı 26 olup, çoğunluğu ilköğrencisi idi. 2 ortaokul birinci sınıftan terk, 1 tane de ortaokul birinci sınıfta beklemeli çocuk vardı. Gerek anneler gerekse de çocuklarla yapılan sistematik görüşmelerde üzerinde durulan konular; Depresyon, Anksiyete, Akademik başarı ve arkadaş ilişkilerine alkolik babanın direkt ve indirekt etkileri idi. Tablo 1'de görüldüğü gibi, DSM III tanı kriterleri esas

alınarak, 33 çocuktan 11'inde (% 33) depresyon, 18'inde (% 54) anksiyete (kaygılı durum) tespit edildi.

Anksiyete (kaygı) oluşturan nedenler araştırıldı ve tablo 3'de görüldüğü gibi 6 faktör bulundu. Baba, alkolün zararlı etkilerinden dolayı hastalanır, ölebilir kaygısı birinci sırayı, anne-baba ayrılabilirler endişesi ikinci sırayı, bundan sonra anneye zarar gelebilir ve ekonomik zarar, çocuklara (bize) zarar gelebilir, baba suç işleyebilir kaygıları takip ediyordu. Kaygıların şiddet ve sıklığına göre dağılımları tablo 2'de görülmektedir.

Aile huzursuzluğunun akademik başarıdaki gerilemeyle ve "Sarhoş" babadan utanma duygusunun arkadaş ilişkilerini bozmaya yönelik etkileri tespit edildi. Tablo 3'de bu etkinin sıklık ve şiddete göre dağılımı incelenmiştir.

TARTIŞMA

Ailede alkolizm ve/veya depresyon bulunan kişilerin, bulunmayanlara göre bu hastalıklar için daha fazla bir risk grubu oluşturdukları bilinmektedir (Shaffer, 1974). Alkolik ebeveynli çocukların diğer çocuklara göre daha çok problemliler oldukları değişik yönleriyle bir çok araştırmacı tarafından ifade edilmiştir. Bu çocukların daha çok davranış (conduct) bozuklukları gösterdikleri bilinmektedir (Nerjanic ve ark. 1977). Bu çocukların daha çok tepkisel (over-reactive) oldukları gösterilmiştir (Bell ve Cohen, 1981). Bazı çalışmalar ise bu çocukların bilişsel (cognitive) fonksiyonları üzerine olmuş ve çelişkili sonuçlar

Çalışılan çocuk sayısı	Depresyon	Anksiyete
33	11 (% 33)	18 (% 54)

Tablo - 1 : Alkolik babaların çocuklarında görülen psikiyatri bozukluklar

	Çocuk Sayısı (33)	az	Şiddeti orta	çok
Baba hastalanır-ölebilir	24 (% 73)	-	10	14
Anne-baba ayrılabilir	21 (% 63)	3	11	7
Babadan anneye zarar gelebilir	9 (% 27)	-	4	5
Ekonomik zarar gelebilir	9 (% 27)	6	-	3
Babadan çocuklara zarar gelebilir	6 (% 18)	-	6	-
Baba suç işleyebilir	5 (% 14)	3	-	2

Tablo - 2 : Alkolik babaların çocuklarında görülen kaygıların şiddet ve sıklığına göre dağılım

	Çocuk Sayısı (33)	Az	Şiddeti Orta	Çok
Aile huzursuzluğundan etkilenme	30 (% 99)	7	3	20
Utanç duygusu	21 (% 63)	4	13	4
Derslere olumsuz etkisi	19 (% 57)	5	11	3

Tablo - 3 : Alkolik babanın çocuklarının aile huzursuzluğundan etkilenen ve "Alkolik" babadan utanma duygusunun görülme sıklığı ve şiddetine göre dağılımı

bulunmuştur. Bu çalışmamızda 20 alkolik babanın 33 çocuğunda psikopatoloji araştırılmış % 33'ünde depresyon, % 54'ünde anksiyete tespit edilmiştir. Bu oranlar küçümsenmeyecek ölçülerdedir. Ancak çalışma, kontrolsüz olduğundan tartışmaya açıktır. Yapılan bir kontrollü çalışmada da depresyon ve anksiyetenin alkolik ebeveynli çocuklarda kontrol grubuna oranla üç misli daha fazla olduğu saptanmıştır (Earls ve ark. 1988). Başka bir kontrollü çalışmada da bu çocukların emosyonel ve bilişsel problemlerinin kontrol grubuna göre daha fazla olduğu bulunmuştur (Bennett ve ark. 1982). Bu çalışmada ayrıca kaygı çeşitleri etyolojik kaynaklar yönünden incelenmiş, % 73 gibi yüksek bir oranda babayı kaybetme, daha sonra da % 63 oranında anne-babanın ayrılacağı endişesi tespit edilmiştir. Sebep olarak da babanın alkol alımı ve bunun yarattığı aile problemleri gösterilmiştir. Alkolik babanın yarattığı huzursuz aile ortamından çocukların % 90'ının şiddetli olarak etkilendiği, yine bu ortamın derslere olumsuz etkisinin % 57'sinde orta derecede etkili olduğu bulunmuştur. Alkolik babadan (çocukların deyimiyle sarhoş babadan) utanma % 63 oranında ve orta şiddette hissedilen bir duygu olarak saptanmıştır. Sonuç olarak diyebiliriz ki;

Alkolik babaların çocukları emosyonel bozukluklar ve akademik başarısızlıklar için önemli derecede risk grubu oluşturmaktadır.

Bu çocuklar babalarını kaybetme ve aile bütünlüğünün bozulması kaygılarını yoğun bir biçimde yaşamaktadırlar.

Alkolik babadan utanma duyguları ile yaşayan bu çocuklar kendilerini arkadaşları arasında daha az güvenli hissetmektedirler.

Bu nedenlerle alkolik ebeveynli çocukların psikiyatrik yönden takip edilmeleri gerekmektedir. Bu çalışma sadece alkolik babaların çocukları üzerinde ve açık olarak yapılmıştır. Her iki ebeveynin alkolik olduğu durumlarda riskin literatür bulgularına da dayanılarak daha da artacağı muhakkaktır.

Yazışma Adresi :

Dr.Şahnur ŞENER
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Psikiyatri Anabilim Dalı
06510 Beşevler ANKARA
Tel : 222 07 41

KAYNAKLAR

1. Aronson M, Kyllerman M, Sabel KG : Children of Alcoholic Mothers: Developmental, Perceptual, and Behavioral Characteristics as compared to matched controls. *Acta Paediatr Scand* 74: 27-35, 1985
2. Bell B, Cohen R : The Bristol Social Adjustment Guide : Comparison between the offspring of alcoholic and nonalcoholic Mothers. *Br J Clin. Psychol* 20: 93-94, 1981
3. Bennett LA, Wolin ST, Reiss D : Cognitive, Behavioral and Emotional Problems Among School-age Children of Alcoholic Parents. *Am J Psychiatry* 145: 2 185-190, 1982
4. Calan VJ, Jackson DI : Children of Alcoholic Fathers and Recovered Alcoholic Fathers : Personal and Family Functioning. *J Stu Alcohol* 47: 2 180-2, 1986
5. Earls F : On the Familial transmission of child psychiatric disorder. *J Child Psychol Psychiatr* 28: 791-802, 1987
6. Ervin CS, Little RE, Streissguth AP : Alcoholic Fathering and its relation to Child's Intellectual Development: A pilot investigation *Alcoholism (NY)* 8: 362-365, 1984
7. Mc Cord J : Alcoholism : Toward Understanding Genetic and Social factors. *Psychiatry* 51. 131 - 140, 1988
8. Mc Kenna T, Fickens R : Alcoholic children of alcoholics. *J Stud Alcohol* 42: 1021-1029, 1981
9. Herjanic M, Fenick HC, Tomelleri C : Children of Alcoholics, in *Currents in Alcoholism. vol.II*. Edited by Sexas F. (1977) NY Grune and Stratton.
10. Poznanski E : Depression in children and adolescents: An overview *Psychiatr Ann* 15: 365-7, 1985
11. Schuckit MA : Reactions to Alcohol in sons of Alcoholics and Controls. *Alcoholism: Clin Exp Res* 12:4 465-470, 1938
12. Schuckit MA, Sweeney : Substance Use and Mental Health Problems among Sons of Alcoholics and Controls. *J Stu Alcohol* 48: 6 528-534, 1987
13. Shaffer D : Suicide in Childhood and Early Adolescence. *J Child Psychol. Psychiatr* 15: 275-291, 1974